

Vammaisalan ammattitutkinto

Henkilökohtainen avustaminen, 60 osp

Henkilökohtainen avustaminen, 60 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opetushallituksen teksti: Opiskelija	Selkokielineen teksti
<ul style="list-style-type: none"> • avustaa arjen toiminissa kotona	<ul style="list-style-type: none"> • Autat asiakkaan kotona arjen asioissa.
<ul style="list-style-type: none"> • avustaa työssä, opiskelussa ja yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa	<ul style="list-style-type: none"> • Autat asiakasta<ul style="list-style-type: none"> ○ työssä ○ opiskelussa ○ yhteiskunnassa: Asiakas osallistuu yhteiskuntaan ja vaikuttaa siihen.
<ul style="list-style-type: none"> • avustaa tiedon käsittelyssä ja kommunikoinnissa.	<ul style="list-style-type: none"> • Autat, kun asiakas<ul style="list-style-type: none"> ○ etsii ja käyttää tietoa ○ käyttää tietotekniikka ○ kommunikoi eli kuuntelee, puhuu, keskustelee, lukee, kirjoittaa tai käyttää muuta viestintää.

Vammaisalan ammattitutkinto

Henkilökohtainen avustaminen, 60 osp

1. Opiskelija avustaa arjen toimissa kotona.

Autat asiakkaan kotona arjen asioissa.

Opetushallituksen alkuperäinen Opiskelija	Selkokielellä Sinä	Sanastoa
<ul style="list-style-type: none"> hallitsee fyysisen avustamisen käytännöt ja ergonomian erilaisissa avustamistilanteissa	<ul style="list-style-type: none"> autat asiakasta tilanteissa, joissa hän liikkuu. Esimerkiksi autat, kun asiakas siirtyy sängystä pyörätuoliin. toimit ergonomisesti oikein, kun autat asiakasta.	<p>avustaa = auttaa = Autat vain niissä asioissa, joita asiakas ei voi tehdä itse.</p> <p>avustaminen = auttaa, auttaminen = Autat vain niissä asioissa, joita asiakas ei voi tehdä itse.</p> <p>fyysinen avustaminen = liikkua, liikkuminen; Fyysinen tarkoittaa asioita, jotka liittyvät ihmisen kehoon, ruumiiseen.</p> <p>ergonomia = turvalliset ja terveelliset asennot</p> <p>ergonomisesti = Käytät työssä asentoja, jotka ovat turvallisia. Silloin ei tule kipuja ja onnettomuuksia.</p>

Vammaisalan ammattitutkinto

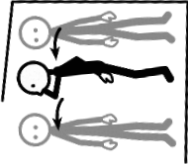
Henkilökohtainen avustaminen, 60 osp

<ul style="list-style-type: none"> • hallitsee tyypillisten apuvälineiden turvallisen käytön	<ul style="list-style-type: none"> • osaat käyttää tavallisia apuvälineitä turvallisesti.	<p>apuväline = asiakas käyttää välinettä tai laitetta, joka auttaa asiakasta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Asiakas voi liikkua. - Asiakas voi tehdä arjen asioita.
<ul style="list-style-type: none"> • toimii tarvittaessa avustajakoiran tai opaskoiran kanssa henkilökohtaisen avun käyttäjän ohjeiden mukaisesti	<ul style="list-style-type: none"> • osaat olla avustajakoiran tai opaskoiran kanssa niin kuin avustettava eli asiakas sanoo.	<p>henkilökohtaisen avun käyttäjä = avustettava = ihminen eli asiakas, joka tarvitsee apua omassa elämässään</p> <p>avustettava = asiakas, joka tarvitsee apua</p> <p>avustajakoira = koira, joka auttaa asiakasta</p> <p>opaskoira = koira, joka on opas ja auttaa asiakasta.</p>

Vammaisalan ammattitutkinto

Henkilökohtainen avustaminen, 60 osp

<ul style="list-style-type: none"> avustaa tarvittaessa henkilökohtaisen avun käyttäjää toimintakyvyn tukemisen peruseriaatteiden mukaisesti	<ul style="list-style-type: none"> autat asiakasta vain, kun hän tarvitsee apua. tuet hänen toimintakykyä. Esimerkiksi asiakas tekee itse niin paljon kuin hän voi tehdä. Sinä vain ohjaat häntä, kun hän esimerkiksi<ul style="list-style-type: none"> - syö - pukee - pesee itseään eli peseytyy.	<p>avustaa = auttaa</p> <p>tarvittaessa = jos asiakas tarvitsee tai kun hän tarvitsee</p> <p>toimintakyky = Ihminen osaa tai voi toimia ja tehdä itse</p> <p>peseytyä = pestä itsensä</p>
<ul style="list-style-type: none"> avustaa turvallisesti erityyppisillä siirtotekniikoilla	<ul style="list-style-type: none"> avustat erilaisilla tekniikoilla niin, että asiakas voi liikkua. Esimerkiksi asiakas nousee seisomaan niin, ettei hän kaadu.	<p>siirtotekniikka = tapa, jolla siirrät asiakasta eli asiakas liikkuu paikasta toiseen</p>
<ul style="list-style-type: none"> avustaa asentojen vaihdossa henkilökohtaisen avun käyttäjän ohjeiden mukaisesti	<ul style="list-style-type: none"> autat asiakasta, kun hänen asento vaihtuu. Teet niin kuin asiakas toivoo. Voit auttaa esimerkiksi kädellä tai siirtovyöllä.	<p>asento = keho eli ruumis, kun ihminen esimerkiksi makaa, seisoo, istuu jne.</p> <p>asento vaihtuu = asento muuttuu</p>

Vammaisalan ammattitutkinto

Henkilökohtainen avustaminen, 60 osp

<ul style="list-style-type: none"> avustaa hygieniasta huolehtimisessa henkilökohtaisen avun käyttäjän ohjeiden mukaisesti	<ul style="list-style-type: none"> autat asiakasta, kun hän peseytyy. Asiakas sanoo, mitä apua hän haluaa.	<p>hygienia = puhtaus</p> <p>henkilökohtainen hygienia = jokaisen oma puhtaus, olla puhdas</p>
<ul style="list-style-type: none"> avustaa pukeutumisessa henkilökohtaisen avun käyttäjän ohjeiden mukaisesti	<ul style="list-style-type: none"> autat asiakasta, kun hän pukee vaatteita. Asiakas sanoo, mitä apua hän haluaa.	<p>asiakkaan ohjeiden mukaan = niin kuin avustettava sanoo ja toivoo</p>
<ul style="list-style-type: none"> valmistaa ruokia ja leivonnaisia henkilökohtaisen avun käyttäjän ohjeiden mukaisesti	<ul style="list-style-type: none"> teet ruokaa ja leivot asiakkaan ohjeiden mukaan.	
<ul style="list-style-type: none"> avustaa ruokailussa henkilökohtaisen avun käyttäjän ohjeiden mukaisesti	<ul style="list-style-type: none"> autat asiakkaan ohjeiden mukaan, kun asiakas syö.	

Vammaisalan ammattitutkinto

Henkilökohtainen avustaminen, 60 osp

<ul style="list-style-type: none"> työskentelee hygieenisesti ruoan valmistuksessa ja leivonnassa	<ul style="list-style-type: none"> teet ruokaa ja leivot hygieenisesti.	<p>hygienia = puhtaus</p> <p>hygieenisesti = puhtaasti, puhtailla käsillä</p>
<ul style="list-style-type: none"> huolehtii henkilökohtaisesta hygieniastaan	<ul style="list-style-type: none"> peset itsesi ja vaatteesi.	<p>henkilökohtainen hygienia = jokaisen oma puhtaus, olla puhdas</p>
<ul style="list-style-type: none"> avustaa turvallisesti liikkumisessa henkilökohtaisen avun käyttäjän ohjeiden mukaisesti	<ul style="list-style-type: none"> autat asiakasta turvallisesti, kun hän liikkuu. Esimerkiksi autat niin, että hän ei kaadu. Kuuntelet, mitä asiakas toivoo jvaippa haluaa.	<p>turvallisesti = niin että ei tule ongelmia tai vaaraa</p> <p>liikkuu = menee, kävelee</p>
<ul style="list-style-type: none"> avustaa ulkonäöstä huolehtimisessa henkilökohtaisen avun käyttäjän ohjeiden mukaisesti	<ul style="list-style-type: none"> autat, kun asiakas huolehtii ulkonäöstä. Esimerkiksi autat, kun hän<ul style="list-style-type: none"> kampaa tukka laittaa huulipunaa valitsee vaatteet. Asiakas sanoo, mitä hän haluaa.	<p>ulkonäkö = miltä ihminen näyttää (kasvot, tukka, vaatteet)</p>
<ul style="list-style-type: none"> avustaa vaatehuollossa, kodinhoidossa, kotisiivouksessa ja	<ul style="list-style-type: none"> autat, kun asiakas<ul style="list-style-type: none"> siivoaa	

Vammaisalan ammattitutkinto

Henkilökohtainen avustaminen, 60 osp

<p>järjestyksen ylläpidossa henkilökohtaisen avun käyttäjän ohjeiden mukaisesti</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ pesee vaatteita ○ järjestelee tavaroita. <p>Asiakas sanoo, mitä hän haluaa.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • avustaa luotettavasti pienten lasten käsittelyssä.	<ul style="list-style-type: none"> • autat, kun asiakas hoitaa pientä lastaan, esimerkiksi vaihtaa vaippaa.	<p>vaippa = suoja, johon tulee pissa ja kakka</p> <p>vaihtaa vaippa vaipanvaihto</p>

Vammaisalan ammattitutkinto

Henkilökohtainen avustaminen, 60 osp

2. Opiskelija avustaa työssä, opiskelussa ja yhteiskunnallisessa osallistumisessa.

Avustat asiakasta

- työssä
- opiskelussa
- yhteiskunnassa:
Asiakas osallistuu yhteiskuntaan ja vaikuttaa siihen.

Opetushallituksen alkuperäinen Opiskelija	Selkokielellä Sinä	Sanastoa
<ul style="list-style-type: none"> • avustaa henkilökohtaisen avun käyttäjää työssä ja opiskelussa	<ul style="list-style-type: none"> • autat asiakasta työssä ja opiskelussa. Esimerkiksi autat, kun asiakas menee kouluun tai työpaikalle.	
<ul style="list-style-type: none"> • avustaa henkilökohtaisen avun käyttäjää yhteiskunnallisessa osallistumisessa	<ul style="list-style-type: none"> • autat, kun asiakas haluaa olla mukana yhteiskunnan toiminnassa ja tilaisuuksissa. Esimerkiksi hän haluaa<ul style="list-style-type: none"> - osallistua kokoukseen - äänestää - jne.	<p>osallistaa = ottaa mukaan osallistua, osallistuminen = olla mukana</p> <p>kokous = Ihmiset päättävät asioista yhdessä yhdistyksessä.</p>

Vammaisalan ammattitutkinto

Henkilökohtainen avustaminen, 60 osp

<ul style="list-style-type: none"> • avustaa henkilökohtaisen avun käyttäjää harrastuksissa ja sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä.	<ul style="list-style-type: none"> • autat asiakasta harrastuksissa. Esimerkiksi:<ul style="list-style-type: none"> ○ Asiakas käy kirjastossa. ○ Asiakas käy teatterissa. ○ Asiakas tapaa ystäviä (sosiaaliset tilanteet)	<p>harrastus = tekee vapaa-ajalla omaksi iloksi</p> <p>sosiaaliset tilanteet = mukana on muita ihmisiä</p>
<ul style="list-style-type: none"> • avustaa tarvittaessa satunnaisesti tai jatkuvaluonteisesti arjen valinnoissa	<ul style="list-style-type: none"> • autat asiakasta eri tilanteissa niin kuin hän tarvitsee:<ul style="list-style-type: none"> ○ joskus tai ○ joka kerta. • Esimerkiksi autat, kun asiakas valitsee vaatetta.	<p>tarvittaessa = jos tarvitsee tai kun tarvitsee</p>
<ul style="list-style-type: none"> • avustaa tarvittaessa tehtävien aloittamisessa ja loppuunsaattamisessa	<ul style="list-style-type: none"> • autat asiakasta, kun hän<ul style="list-style-type: none"> ○ aloittaa tehdä jotain ○ haluaa tehdä asian loppuun.	

Vammaisalan ammattitutkinto

Henkilökohtainen avustaminen, 60 osp

<ul style="list-style-type: none"> • huolehtii omasta ja työyhteisönsä työsuojelusta	<ul style="list-style-type: none"> • huolehdi, että kaikilla on työssä turvallista. Silloin kukaan ei ole vaarassa.	<p>turvallinen työ = on terveellistä, ei tule onnettomuuksia, ei ole vaaraa, vaarallista.</p> <p>Esimerkiksi käytät maskia tai käsineitä.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • avustaa tarvittaessa omahoidollisissa tehtävissä henkilökohtaisen avun käyttäjän ohjeiden mukaisesti	<ul style="list-style-type: none"> • autat asiakasta omahoidollisissa tehtävissä asiakkaan ohjeiden mukaan.	<p>omahoidolliset tehtävät = ihminen itse hoitaa itseään, esimerkiksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • ottaa lääkkeitä • käyttää hengityslaitetta.
<ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa oman osaamisensa ja tehtäviensä rajat omahoidollisissa tehtävissä.	<ul style="list-style-type: none"> • tiedät, mitä osaat ja voit tehdä sekä mitä et voi tehdä, kun autat asiakasta omahoidollisissa tehtävissä.	
<ul style="list-style-type: none"> • antaa hätäensiapua.	<ul style="list-style-type: none"> • annat ensiapua.	<p>ensiapu = apu ennen kuin ambulanssi tulee</p>

Vammaisalan ammattitutkinto

Henkilökohtainen avustaminen, 60 osp

3. Opiskelija avustaa tiedon käsittelyssä ja kommunikoinnissa.

Autat, kun

- o asiakas etsii ja käyttää tietoa
- o käyttää tietotekniikka
- o kommunikoi
eli kuuntelee, puhuu, keskustelee,
lukee, kirjoittaa
tai käyttää muuta viestintää.

Opetushallituksen alkuperäinen Opiskelija	Selkokielellä Sinä	Sanastoa
<ul style="list-style-type: none"> hyödyntää henkilökohtaisen avustajan tehtävissä erilaisia puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiomenetelmiä	<ul style="list-style-type: none"> osaat käyttää työssä erilaisia menetelmiä ja tapoja,<ul style="list-style-type: none"> o joilla asiakas viestii o joista ymmärrät asiakkaan viestit, esimerkiksi puheen.	puhetta tukevat ja korvaavat kommunikaatiomenetelmät = eri tavat viestiä eli ilmaista itseään: esimerkiksi <ul style="list-style-type: none"> • eleet (esimerkiksi käsien liikkeet) • kasvojen ilmeet • piirtäminen • kuvat.
<ul style="list-style-type: none"> avustaa tiedon hankinnassa ja käsittelyssä henkilökohtaisen avun käyttäjän ohjeiden mukaisesti	<ul style="list-style-type: none"> autat asiakasta, kun hän etsii tietoa ja käyttää tietoa. Teet niin kuin hän toivoo silloin, kun hän esimerkiksi lukee, kirjoittaa ja kuuntelee tekstiä.	

Vammaisalan ammattitutkinto

Henkilökohtainen avustaminen, 60 osp

<ul style="list-style-type: none"> • käyttää sujuvasti nykyaikaista tieto- ja viestintäteknikkaa	<ul style="list-style-type: none"> • käytät hyvin tieto- ja viestintäteknikkaa, esimerkiksi<ul style="list-style-type: none"> ○ tietokonetta ja sen eri ohjelmia ○ puhelimen eri sovelluksia.	<p>tieto- ja viestintäteknikka = laitteet ja välineet, esimerkiksi tietokoneet ja puhelimet. Tieto- ja viestintäteknikkaa tarvitaan, kun ihmiset</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ luovat tietoja ○ siirtävät tietoja ○ tallentavat eli säilyttävät tietoja ○ jakavat tietoja.
<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa työssään asianmukaisesti tietosuojan periaatteita ja menetelmiä.	<ul style="list-style-type: none"> • tiedät, miten käytät turvallisesti tietokoneita, puhelinta ja muita laitteita.	<p>tietosuoja = Ihmisen tiedot ovat turvassa. Muut ihmiset eivät näe tietoja, esimerkiksi henkilötunnusta.</p>

Vammaisalan ammattitutkinto

Henkilökohtainen avustaminen, 60 osp

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä toimimalla henkilökohtaisena avustajana asiakkaille, jotka tarvitsevat avustajaa vammaisuutensa tai sairautensa takia. Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa henkilökohtaisen avun käyttäjän elämäntilanteeseen liittyvissä ympäristöissä ja tilanteissa kotona ja kodin ulkopuolella. Opiskelija avustaa henkilökohtaisen avun käyttäjää päivittäisissä toimissa, työssä ja opiskelussa, harrastuksissa, yhteiskunnallisessa osallistumisessa tai sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Ammattitaidon osoittamisen tavat eli näyttö selkokielellä

Näytät työpaikassa ja työssä,
että osaat henkilökohtaisen avustajan työn.

Avustat asiakasta,
jolla on sairaus tai vamma.

Avustat häntä siellä,
missä hän elää ja liikkuu:

- kotona
- kodin ulkopuolella.

Vammaisalan ammattitutkinto

Henkilökohtainen avustaminen, 60 osp

Avustat asiakasta

arjen asioissa ja tilanteissa

- kotona
- työssä
- koulussa
- harrastuksissa
- yhteiskunnassa
- tapaamisissa ja viestinnässä
muiden kanssa.

Voit täydentää näyttöä muilla tavoin,

jos et voi näyttää jotain näytön osaa työssä.

Sovit opettajan kanssa tavat,

joilla täydennät näyttöä.

Lähde Opetushallitus. ePerusteet. Ammatillinen koulutus. Vammaisalan ammattitutkinto.
<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/kooste/ammatillinen/7381022>. Viitattu 16.5.2025.

Kuvat Papunetin kuvapankki. <https://kuvapankki.papunet.net/>. Viitattu 16.5.2025.

Tekijät Lenita Pihlaja ja Tiina Mennala

Vammaisalan ammattitutkinto

Henkilökohtainen avustaminen, 60 osp

Tämä materiaali on tuotettu VIERKO 2-hankkeessa vuosina 2025–2027.

VIERKO on toteutettu Opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2024 myöntämällä ammatillisen koulutuksen strategiarahoituksella.

VIERKO on seitsemänkymmenenyhden (71) koulutuksen järjestäjän yhteisponnistus. Työtä on koordinoanut Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keuda.

Hankkeessa on kehitetty vieraskielisen koulutuksen laatua ja kotimaisten kielten opetuksen tarjontaa ammatillisessa koulutuksessa.

Lisätietoa:

<https://www.keuda.fi/keuda/hankkeet/vierko-2>

Oppimateriaalien CC-lisenssi:

